# Motion

## 1978/79:2093

### av Joakim Ollén och Rune Rydén om införandet av ADB inom exekutionsväsendet

Sedan mer än tio år har utvecklings- och försöksverksamhet med ADB-teknik bedrivits för landets kronofogdemyndigheter. Ett första förslag till systemutformning lämnades till regeringen av dåvarande exekutionsväsendets organisationsnämnd (EON). Förslaget innebar att ADB skulle användas för registrering av exekutionsväsendets datamaterial, för bokföring och redovisning samt för bevakning av fordringar. Förslaget innebar att ett centraliserat ADB-system skulle införas.

EON:s förslag kritiserades hårt, bl. a. för att informationen om gäldenärerna inte skulle kunna hållas tillräckligt aktuell samt för att det skulle medföra alltför hård centralstyrning och oklar ansvarsfördelning mellan inblandade myndigheter.

År 1971 beslutade EON att det fortsatta utvecklingsarbetet skulle avse ett datasystem med terminaler hos kronofogdemyndigheterna, vilka skulle anslutas till en central dator. Några väsentliga ändringar i den principiella uppbyggnaden skulle dock inte ske, utan det var fortfarande ett starkt centraliserat system.

Under tiden som utredningsarbetet pågick startades en försöksverksamhet i Sörmlands län med en första version av det centraliserade rikssystemet. Försöksverksamheten har senare utvidgats även till Uppsala län. Något riksdagsbeslut att *införa* ADB inom exekutionsväsendet finns ej, och någon proposition i ärendet har icke lagts. Riksdagens beslut i samband med behandlingen av statsverkspropositionen 1975 innebär endast *utvecklingsarbete och försöksverksamhet* med ADB. Denna tolkning bekräftas även genom tillkomsten av förordningen (1976:163) om försöksverksamhet med automatisk databehandling inom exekutionsväsendet.

Den 1 juli 1975 överfördes EON:s arbetsuppgifter till RSV. I november 1975 lämnade RSV en rapport till kommundepartementet över försöksverksamheten. I samråd med statskontoret, som deltagit i arbetet ända sedan 1967 med tekniska experter och haft en ledande roll i systemutformningen, föreslog RSV att det riksomfattande centrala systemet (REX) skulle genomföras successivt under åren 1977–1979.

RSV:s förslag mötte häftig kritik. Från länsstyrelserna hävdades att systemförslaget dels innehöll allvarliga brister, dels skulle medföra en kraftig centralstyrning från RSV av arbetsuppgifter som ligger inom länsstyrelsernas ansvarsområde. Även datainspektionen uttalade sig kritiskt om systemförslaget från sekretess- och integritetssynpunkter. Först efter påpekanden och bestämda krav kunde en majoritet av inspektionens styrelse godkänna den

föreslagna lösningen. Två ledamöter och föredraganden reserverade sig mot beslutet.

Efter ytterligare utredningsarbete förordade RSV och statskontoret att REX-systemet skulle genomföras på så sätt att de tre storstadslänen prioriterades. I statsliggaren 1978/79 (XV, B3) bemyndigas RSV bl. a. att "under budgetåret 1978/79 i samarbete med länsstyrelsen i Stockholms län fullfölja införandet av det ADB-baserade redovisningssystemet (REX) vid samtliga kronofogdemyndigheter i länet".

I propositionen 1978/79:100, bil. 18, s. 33, anmäls att REX-systemet är "i drift" i Uppsala och Södermanlands län. Vidare föreslås medel för fortsatt arbete med införande av REX-systemet i Stockholms län samt förordas att systemet införs som ett "länsslutet system" vid kronofogdemyndigheterna i Göteborgs och Bohus län.

Under den långa tid som "utvecklings- och försöksverksamheten" bedrivits har bedömningarna av REX-systemets kostnader förändrats. I EON:s förslag 1969 beräknades engångskostnaderna, som bl. a. omfattade utveckling av systemet, till ca 8 milj. kr., och driftkostnaderna per år beräknades bli ca 6 milj. kr. per år. I RSV:s förslag 1975 beräknades engångskostnaderna, *exklusive* erforderlig centraldator, uppgå till ca 50 milj. kr., och driftkostnaderna per år uppskattades till ca 20 milj. kr. (i 1977 års kostnadsnivå) vid full drift. Hur stora kostnaderna verkligen blir är svårt att bedöma. Som jämförelse kan nämnas att för genomförandet enbart *i Stockholms län* har beräknats 6,7 milj. kr. för budgetåret 1977/78 och ca 12 milj. kr. för budgetåret 1978/79.

De förhållanden beträffande REX-systemet som översiktligt beskrivits ovan ger anledning till allvarliga anmärkningar.

För det första finner vi det anmärkningsvärt att REX-systemet dels tagits *i drift* i Uppsala och Södermanlands län, dels att arbeten pågår med idrifttagande i Stockholms län, trots att riksdagens beslut 1975 endast omfattade utvecklings- och försöksverksamhet. Ett system av denna omfattning bör, speciellt med tanke på den omfattande kritik som systemförslaget fått, föreläggas riksdagen för beslut innan det införs.

För det andra förefaller det osannolikt att en systemutformning, som i allt väsentligt gjordes 1969, fortfarande kan anses vara lämplig att införa 10 år senare. Användarerfarenheter och nya tekniska möjligheter bör givetvis beaktas. För det tredje är det inte självklart att de krav som varit styrande för ett s. k. rikssystem är de som bör definiera en regionaliserad systembild. För enskilda regioner väsentliga krav är svårare att tillgodose i ett "generellt" system. Det förefaller också märkligt att ett från flera håll starkt kritiserat system "smygs in" utan att det klargörs på vilket sätt orsakerna till kritiken har undanröjts.

För det fjärde ger de kraftigt ökade kostnaderna som redovisats vid olika tillfällen grund för en misstanke att projektarbetet inte genomförts på ett godtagbart sätt.

För det femte framgår ej av förslaget i budgetpropositionen hur ADB-driften av det "länsslutna" systemet vid kronofogdemyndigheterna i Göteborgs och Bohus län skall utföras. Den hittillsvarande försöksverksamheten har skett med användning av datorer vid den statliga datordriftsorganisationen DAFA i Stockholm. Det förefaller mindre lämpligt att låta "Göteborgssystemets" drift ske på samma sätt, men något alternativ presenteras inte.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget i proposition 1978/79:100, bil. 18, att införa REX-systemet vid kronofogdemyndigheterna i Göteborgs och Bohus län,
2. att riksdagen avslår den medelsbevillning som föreslås i samma proposition för REX-systemet i Stockholms län, undantaget kronofogdemyndigheten i Stockholms kommun,
3. att riksdagen beslutar att försöksverksamheten med REX-systemet i Uppsala och Södermanlands län avbryts och att en noggrann redogörelse utarbetas över försöksverksamhetens resultat,
4. att riksdagen hos regeringen hemställer om ett nytt förslag till hur automatisk databehandling skall kunna tillämpas inom exekutionsväsendet och där ADB-teknikens möjligheter till decentraliserade ansvars- och verksamhetsformer utnyttjas på ett effektivt och ekonomiskt sätt.

Stockholm i januari 1979

JOAKIM OLLÉN (m) RUNE RYDÉN (m)